

N:o 90.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 4 maj 1893.
— — — — Andra Kammaren den 5 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen om åtgärder till motverkande af
osedlighet.*

(Första Kammarens tillfälliga utskotts n:o 2 utlåtande n:o 4.)
(Andra " " " " 2 " " 22.)

Till Konungen.

Uti en inom Första Kammaren väckt motion har uttalats önskvärdheten deraf, att särskilda åtgärder från statens sida vidtoges, för att kraftigare än nu sker hindra det under olika former offentliga framträdandet af lockelser till osedlighet, samt att derefter toges i öfvervägande, huruvida icke den allmänna sedliga uppfattningen inom samhället skulle kunna höjas genom ändring af och tillägg till gällande lagar och förordningar, som afse förekommande af osedlighet.

Såsom skäl för detta uttalande har hänvisats till flerehanda betänkliga företeelser inom samhällslifvet, sådant detsamma i olika riktningar utvecklats sig, hvilka skulle otvetydigt angifva en stegrad förslappning af den moraliska känslan inom alla samhällsklasser. I det nu använda språk-

bruket att beteckna vissa svårare förbrytelser med uttrycken »oregelbundenheter», »oegentligheter» m. m. kunde man spåra en benägenhet att icke vilja stämpla en brottslig handling med dess rätta namn, och vanan vid ständigt förekommande avvikelser verkade i fråga om dem bland äfven de bästa samhällselementen en likgiltighet, deruti största faran föreläge. Ty i en sjunkande sedlighet vore det som orsakerna måste sökas till en mängd af de brott, hvilka uppröra samhället likasom ock till en stor del af det armod, det förfall, som för samhället utgör en så tryckande börda. Det måste därför vara af tvingande nödvändighet, att samhället med ökad energi inskrede emot hvarje sådan verksamhet, som visade sig gå ut på sedlighetens undergräfvande, medlen för denna verksamhets farliga sträfvanen må nu vara litteraturen, scenen, varietén, det vanliga kafélifvet, de obscena bilderna, prostitutionen eller bordellnärigen. Visserligen skulle verklig bot mot detta onda endast kunna vinnas på moralisk väg, derigenom att den sedliga opinionen reste sig och kraftigt sökte motarbeta detsamma, såsom redan skett i Tyskland, Frankrike, Belgien, Schweiz, Ryssland, Danmark, Finland och Norge, i hvilket sistnämnda land stortinget beviljat anslag för bearbetning af sagda opinion. Men om än sedelagen och den borgerliga lagen ej kunde så helt sammanfalla, att etiska förbrytelser alltid borde underkastas borgerliga straff, vore det dock visst, att lagen kunde sättas upp såsom värn mot eggelse till osedlighet, och att den, såsom af nykterhetskampens historia framginge, kunde vara af största betydelse för utvecklingen af en moralisk opinion. Icke i något fall finge lagen vara sådan, att den genom upprätthållandet af en oriktig uppfattning rent af motverkade det moraliskt rätta. Ett sådant förhållande skulle, enligt motionärens åsigt, ega rum med hänsyn till vissa af honom anmärkta punkter uti strafflagens 18 kap., deruti vår sedlighetslagstiftning hufvudsakligen förekomme; och då han funne nämnda lagstadganden behöfva närmare förtydliganden och tillägg för att lämpa sig efter nutidens rättsuppfattning samt täcka förbrytelseerna i den form, de nu antagit, ansåge han dessa lagstadganden likasom andra i sammanhang dermed stående lagar och förordningar böra undergå omarbetning.

Det torde icke kunna bestridas, att det sedliga tillståndet inom samhället för närvarande icke är sådant det borde vara, och att det fläckas af många brister.

Någon *verklig* bot mot dessa sedliga skador torde dock i flere fall icke kunna vinnas på annan väg än religionens och moralens, likasom det heller icke kan vara lämpligt eller ens möjligt att införa hvarje etisk förbrytelse under den borgerliga strafflagstiftningen. Sedlighet och osedlighet äro i sig inre förhållanden, hvilka blott i sina yttringar varda för andra förnimbara; och skiftningarna i dessa yttringar äro ofta af den art, att de undandraga sig hvarje möjlighet af bevisning och dermed jemväl hvarje objektiv pröfning.

Men om ock vissa yttringar af osedlighet sålunda icke äro för lagskipningen åtkomliga, samt andra icke, förr än en bestämd sedlig uppfattning mer allmänt påverkat samhällssederna, kunna med någon verklig framgång af åklagaremagten angripas, finnas dock tydligen ännu andra, hvilka både kunna och böra af lagstiftningen och myndigheterna på det allvarligaste bemötas. Att i fråga om detta slag den allmänna meningen är redo att med dem samverka, torde kunna med bestämdhet slutas af de uttalanden, som på sista tiden å olika håll i sedlighetsfrågan förekommit. Man tyckes, efter dem att döma, vara fullt medveten om det nödvändiga uti att stäffa och tillbakavisa åtskilliga i ord och bild djerft framträdande osedlighetsyttringar likasom ock den lastbarhet, hvilken i otukt eller i ocker dermed söker sitt näringsmedel.

Beträffande ofvannämnda slag af litteratur, som tydligen icke har annat syfte än att väcka och egga de sinliga drifterna, ehuru den för olika alster väljer olika form, har Riksdagen inhemtat, att under de fem sista åren på befallning af justitiekanslersembetet elfva åtal anstälts mot dylika alsters ansvarige utgifvare. Af dessa åtal hafva åtta slutat med den åtalades fällande; i de tre öfriga fallen har åtalet ogillats. Det vill häraf synas, som om nu gällande lagstiftning lemnar utväg till utöfvande af den allvarliga räfst, som oafåtligen borde riktas mot ifrågavarande skriftställer. Men Riksdagen har icke kunnat undgå att uppmärksamma, hurusom, sedan ett af de ofvannämnda åtalen anstälts år 1888, ett år 1889 och nio under månaderna januari—maj år 1890 emot lika många under sagda tid utkommande häften af en groft osedlig skrift, deretter blott ett ännu icke afgjort åtal af ifrågavarande slag förekommit. Förklaringsgrunden härtill kan möjligen vara att finna antingen deruti, att någon osedlig litteratur blott ytterst sparsamt utgifves — ett antagande, som måhända är nog vanskligt — eller ock deruti, att man på ett eller annat sätt vetat att undgå vederbörande myndigheters uppmärksamhet. Då Riksdagen saknar tillfälle att bilda sig något bestämdt om-

döme om verkliga anledningen till förhållandet, men det måste vara af stor vigt att erhålla tillförlitlig upplysning derom, anser Riksdagen sig böra uttala den förhoppning, att härför nödig utredning må i möjlig mån varda åstadkommen.

I fråga om utspridande af för tukt och sedlighet sårande bilder lära under senaste fem åren blott tvenne åtal i hufvudstaden anhängiggjorts, det ena den 14 december 1892 och det andra den 8 sistlidne februari, med påföljd att i båda fallen den åtalade bötfälts. Då anledning finnes att antaga, att dylika bilder blifvit spridda i stort antal, kan den ringa åtalssiffran icke undgå att väcka förvåning. Det torde emellertid blott vara en mening om önskvärdheten deraf, att brott af sistnämnda slag oftare, än nu sker, måtte ställas under åtal samt att, derest orsaken der- till, att dylika åtal mera sällan förekomma befinnes vara ofullständighet i gällande lagstiftning, denna måtte undergå sådan ändring, hvarigenom laglig tukt med större energi än hittills må kunna upprätthållas.

I betraktande af det öppna sätt, hvarpå dessa osedliga alster utbjudas, har Riksdagen icke kunnat underlåta att finna, det en brist i lagstiftningen i detta afseende yppar sig. Med allt skäl måste anmärkas, hurusom strafflagens förbud mot utspridande af osedliga skrifter, teckningar, målningar eller bilder nödvändigtvis bör fullständigast genom förbud jemväl mot dylika alsters utbjudande eller deras hållande till salu. Såsom stöd för denna mening tillåter sig Riksdagen hänvisa till 1881 års förordning mot lotteriinrättningar, deruti jemväl förbjudes att för egen eller annans räkning utbjuda eller afyttra lott eller annat bevis om rätt till delaktighet i dylikt inom eller utom riket anordnad företag eller att kungöra försäljning af sådant bevis. Samma grundsats, som sålunda i denna del af samhällets sedlighetslagstiftning blifvit erkänd och anlitad, torde med lika mycket skäl böra följas i här ifrågavarande del deraf.

Hvad angår nödvändigheten att skärpa lagbestämmelserna mot den osedlighet, som beröres i 11 § af 18 kap. strafflagen och hvars utveckling, om än smygande och mindre lätt bemärkt, dock för samhället innebär långt ifrån ringa fara, synes detta lagrums nuvarande ordalydelse hafva omöjliggjort dess användning, ty under de 28 år, 1864 års strafflag varit gällande, läres straff på grund af nämnda § blott några få gånger ådömts, ehuru de näringsvägar, som deruti förbjudas, ofafåtligen brukats. Anledningen härtill uppgifves hufvudsakligen vara att söka i den term, med hvilken man sökt träffa bordellväsendet. Skall någon mening finnas med det straffhot, lagen här stadgar, synes dock Riksdagen otve-

tydligt, att lagrummets ordalydelse måste rättas efter de förhållanden, under hvilka de förbjudna näringarna numera uppträda, och först derigenom torde åklagaremagten känna sig uppfordrad att tillvinna lagbestämmelsen vederbörligt afseende.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får Riksdagen anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke de lagbestämmelser, som afse förekommande af osedlighet eller lockelser dertill, må kunna göras mera verksamma genom att fullständigas och i öfrigt mera lämpas efter nu rådande förhållanden, särskildt med afseende å tillsynen öfver dessa bestämmelsers efterlefnad, samt derefter vidtaga de åtgärder häraf kunna föranledas.

Stockholm den 5 maj 1893.

Med undersåtlig vörndnad.
